

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬาของนักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ธิดารัตน์ อัจฉกิจ^{*1}, ปณิดดา โพธินาม^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการกีฬาและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬาของนักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 152 คน เพศชาย จำนวน 79 คน เพศหญิง 63 คน มีอายุระหว่าง 20 – 21 ปี ใช้วิธีการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในภาพรวม มีภาวะผู้นำทางการกีฬาอยู่ในระดับมาก ($M = 3.91, SD = 0.90$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านอารมณ์ ($M = 4.03, SD = 0.89$) ด้านความคิด ($M = 3.94, SD = 0.91$) ด้านแรงจูงใจ ($M = 3.91, SD = 0.92$) 2) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬาของนักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า (1) ด้านความคิด นักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬาควรหมั่นศึกษาหาความรู้ เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ เชี่ยวชาญและมีวิสัยทัศน์ หรือการศึกษาดูงานในสถานประกอบการที่มีผลงานเชิงประจักษ์ (2) ด้านความรู้และทักษะ นักศึกษาการจัดการการกีฬา ควรได้รับการพัฒนา ด้านทักษะในการฝึกประสบการณ์การทำงานจริง รวมทั้งกระบวนการบริหารหลักสูตรควรผลักดันให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์ในการวางแผนงาน การบริหารจัดการการกีฬามีศิลปะ (3) ด้านบุคลิกภาพ นักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา ควรได้รับการพัฒนาตนเองโดยการบูรณาการทักษะสุขภาวะทางสังคม และการเรียนรู้อย่างตื่นตัว โดยผ่านกระบวนการฝึกฝนทั้งในชั้นเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ (4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ นักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา ควรได้รับการส่งเสริมในการเข้าร่วมกิจกรรม การฝึกปฏิบัติกับเครือข่ายองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก เช่น การออกค่ายชุมชน การบริการวิชาการด้านกีฬา (5) ด้านอารมณ์ นักศึกษาการจัดการการกีฬาควรได้รับการอบรมพัฒนาตนเอง ให้มีความองค์ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการด้านอารมณ์ (6) ด้านแรงจูงใจ นักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬาควรแสวงหาความรู้ให้ทันสมัย ก้าวทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในด้านอุตสาหกรรมการกีฬาอยู่เสมอ และควรมีการฝึกฝนให้มีความรับผิดชอบในการบริหารงาน และการบริหารทีม จากผลการวิจัยสามารถนำไปประกอบกับการออกแบบหลักสูตรในการพัฒนานักศึกษาหรือบุคลากรทางการกีฬา และการจัดทำโครงการฝึกอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬากับกลุ่มประชากรที่มีความเฉพาะ เช่น เป็นนักกีฬาที่มีประสบการณ์ระดับชาติ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ผู้นำทางการกีฬา, นักศึกษาการจัดการการกีฬา

* อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสุขภาพ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

^{*1} Corresponding author, email: Thidatat.at@rmu.ac.th, Tel. 096-1636661

Guidelines for Developing Sports Leadership in Sports Management Students, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

Thidarat Attakit^{*1}, Panatda Photinam^{**}

Abstract

This research aimed to study sports leadership and the guidelines for developing sports leadership among students in the Sports Management program, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University. The sample consisted of 152 undergraduate students from the Sports Management program, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, ranging from the first-to the fourth-year students. Of these, 79 were male and 63 were female, aged between 20 and 21 years. The participants were selected using stratified random sampling. The research findings revealed that: 1. Sports Management students at the Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University demonstrated an overall high level of sports leadership ($M = 3.91$, $SD = 0.90$). When classified by dimension, the emotional aspect had the highest mean score ($M = 4.03$, $SD = 0.89$), followed by the cognitive aspect ($M = 3.94$, $SD = 0.91$) and the motivational aspect ($M = 3.91$, $SD = 0.92$). 2. The findings regarding the guidelines for developing sports leadership among students in the Sports Management program, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, were as follows: (1) Cognitive Aspect: Students in the Sports Management program should consistently seek knowledge, enhance creativity and intellectual capacity, develop vision, and participate in study visits to organizations with proven performance. (2) Knowledge and Skills: Sports Management students should be developed through practical work experience. Additionally, the program administrative committee should encourage and provide opportunities for students to gain experience in planning and managing sports effectively and professionally. (3) Personality: Students in the Sports Management program should engage in self-development by integrating social well-being skills and active learning through continuous training in both classroom and extracurricular activities, such as workshops. (4) Human Relations: Students in the Sports Management program should be encouraged to participate in activities and practical training with organizational networks both internally

* Instructor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

** Assistant Professor, Faculty of Health Science and Technology, Kalasin University

^{*1} Corresponding author, email: Thidatat.at@rmu.ac.th, Tel. 096-1636661

and externally, such as community camps and academic service projects related to sports. (5) Emotional Aspect: Sports Management students should receive training and self-development opportunities to enhance their knowledge and understanding of emotional management. (6) Motivational Aspect: Students in the Sports Management program should continuously update their knowledge to keep pace with changes in the sports industry and should be trained to develop responsibility in organizational administration and team management. The findings of this research can be utilized in curriculum design for the development of students or sports personnel, as well as in the establishment of sports leadership training programs for specific populations, such as athletes with national-level experience.

Keywords: Leadership, Sports leadership, Sports management students

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

หลักสูตรการจัดการการกีฬาในประเทศไทยได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งมีมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นที่แรกที่ทำการเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการกีฬา เป็นแห่งแรกในประเทศไทยและผู้มีบทบาทในการก่อตั้งสมาคมการจัดการกีฬาแห่งประเทศไทย คือ รองศาสตราจารย์ ดร. สุพิตร สมานิต และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิลมนิ ศรีบุญ จนทำให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมการกีฬาเห็นความสำคัญของการศึกษาวิจัยในองค์ความรู้การจัดการกีฬา (ดิฐฐชัย จันทร์คุณา 2565) ปัจจุบันการจัดการกีฬาในประเทศไทยอยู่ในช่วงการพัฒนาทั้งเชิงวิชาการ วิชาชีพ และอุตสาหกรรมการกีฬา กล่าวคือ สถาบันการศึกษาจำนวน 20 แห่ง ที่พัฒนาหลักสูตรการจัดการกีฬาทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ทำการเปิดหลักสูตรการจัดการการกีฬา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ทักษะความสามารถในการจัดการการกีฬาและธุรกิจกีฬา มีความสามารถในการนำวิทยาการและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการจัดการการกีฬาอย่างมีประสิทธิภาพ และนำความรู้ด้านการจัดการกีฬามาใช้ในการพัฒนาตนเองและองค์กร สามารถจัดการแข่งขันกีฬาในระดับชุมชน ระดับชาติ ได้อย่างมืออาชีพ นักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬาร้อยละ 80 มีความสามารถด้านกีฬา มีประสบการณ์ในการแข่งขันระดับภูมิภาคและระดับประเทศ และมีประสบการณ์การแข่งขันกีฬาระดับภายในโรงเรียน และชอบเล่นกีฬาเป็นกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีทักษะที่หลักสูตรได้ทำการคัดเลือกคือ การมีประสบการณ์การเป็นประธานโรงเรียน นักกิจกรรม การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการตัดต่อรูปภาพและคลิปวิดีโอ (หลักสูตรการจัดการการกีฬา 2563) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามก็ได้มีโครงการรับนักศึกษารอบโควตาด้านเรียนดีและความสามารถพิเศษด้านอื่นๆ เช่น ด้านกีฬา ด้านดนตรี ด้านศิลปะหัตถกรรมฯ ซึ่งนักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษด้านกีฬาและอื่นๆ สามารถเข้าศึกษาด้วยวิธีพิเศษ ซึ่งจะต้องมีความสามารถประสบการณ์การแข่งขันในระดับชาติเยาวชนแห่งชาติที่ได้รับเหรียญในการแข่งขัน จึงทำให้นักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬาผ่านการคัดเลือกด้วยวิธีพิเศษในแต่ละชนิดกีฬามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2565 ได้มีการเพิ่มหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกนักศึกษารอบโควตาความสามารถพิเศษ โดยให้นักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกรอบโควตาความสามารถพิเศษทำสัญญาเพื่อเป็นข้อมูลการติดตามผลการแข่งขัน การฝึกซ้อมของนักกีฬาที่ได้รับโควตาความสามารถพิเศษ ซึ่งในขณะนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้มีนักกีฬาที่มีความสามารถระดับ ทีมชาติ เยาวชนทีมชาติ ที่จะเข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย กีฬาราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามแล้ว ยังมีมหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่รับนักศึกษารอบโควตาด้านกีฬา ที่เป็นมหาวิทยาลัยเอกชน เช่น มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยของรัฐ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งทำให้นักกีฬามีความสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเอกชนที่ให้สิทธิพิเศษกับนักกีฬาทีมชาติ ทำให้เหรียญรางวัลรวมเป็นอันดับต้นๆ ซึ่งการจัดการแข่งขันที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความสามัคคีหรือสานสัมพันธ์อันดีระหว่างมหาวิทยาลัยเปลี่ยนไปเป็นการแข่งขันเพื่อความเป็นเลิศในด้านกีฬา การที่มหาวิทยาลัยเอกชนดึงตัวนักกีฬาทีมชาติไทยเข้ามาเรียนในสถานศึกษาอาจจะเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดทำให้นักศึกษาสนใจที่จะมาเรียนในสถาบันมากขึ้น เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียงก็ใช้กลยุทธ์เดียวกันในการดึงนักกีฬา

ทีมชาติไทยเพื่อเข้าศึกษาต่อในคณะที่มีชื่อเสียงและได้รับความสนใจ ในขณะที่มหาวิทยาลัยของรัฐอย่างเช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ประสบปัญหาการรับนักศึกษาไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละปี ด้วยนักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษที่มีความสนใจมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง หรือมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีสิทธิประโยชน์ให้กับนักศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น นักกีฬาต้องการที่จะได้ชัยชนะด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อได้มาซึ่งเหรียญรางวัลและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ทำให้นักกีฬาใช้เทคนิคและแทคติก การใช้สารกระตุ้น ไม่ได้แพ้ชนะด้วยความสามารถอย่างแท้จริง

สถิติการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2566 "ภูพานเกมส์" มหาวิทยาลัยที่มีจำนวนเหรียญรวมมากที่สุด 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามอยู่อันดับ 7 (สรุปการแข่งขันกีฬาราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2566) โดยที่นักกีฬาส่วนใหญ่มาจากการคัดเลือกในรอบโควตาความสามารถพิเศษด้านกีฬายังไม่สามารถทำให้มหาวิทยาลัยมีจำนวนเหรียญรวมอยู่ติดอันดับ 1 ใน 5 ในการแข่งขันที่ผ่านมา นักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬาได้เข้าร่วมการแข่งขันคิดเป็นจำนวนร้อยละ 50 ของนักศึกษาผ่านการคัดเลือกเป็นตัวแทนมหาวิทยาลัยในการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา เช่น กีฬาฟุตบอล กีฬาฟุตซอลชายและหญิง กีฬาวอลเลย์บอลชาย กีฬาเบตอง กีฬาแบดมินตัน กีฬากีฬา นอกจากนักกีฬาได้รับประสบการณ์ในการเข้าร่วมการแข่งขันแล้ว หลักสูตรการจัดการการกีฬาได้พัฒนานักศึกษาโดยจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นนักการจัดการกีฬา และความเป็นผู้นำทางการกีฬา เช่น การฝึกประสบการณ์การจัดการแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอล กีฬาฟุตบอล กีฬาฟุตซอล กีฬามวยๆ และการบริการวิชาการโดยการจัดการแข่งขันกีฬาให้สถานศึกษาเครือข่าย ชุมชนและหน่วยงานของจังหวัดเพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการแข่งขัน และจากข้อมูลสะท้อนจากผู้บัณฑิตที่ผ่านมา พบว่า การผลิตนักศึกษหลักสูตรการจัดการการกีฬาที่ผ่านมายังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควรเนื่องจากความสามารถในการฝึกปฏิบัติงาน การวางแผนการดำเนินงาน การทำงานเป็นทีมกับสถานประกอบการ องค์กรหน่วยงานของรัฐ นักศึกษายังขาดความมั่นใจ การมีภาวะผู้นำ ดังนั้นการสร้างบุคลากรทางการกีฬา การสร้างทีมกีฬาให้มีความเข้มแข็งและมีความสามารถมากขึ้น มีการบริหารจัดการทีมที่ดี การพัฒนาพฤติกรรมและสร้างภาวะผู้นำให้นักกีฬาประสบความสำเร็จจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ซึ่งการพัฒนาควรเริ่มจากผู้นำทางการกีฬาในสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษาที่จะเป็นบุคลากรทางการกีฬา นักกีฬาในอนาคต สอดคล้องกับวิภาดา คุปตานนท์ (2544) ที่กล่าวว่า ผู้นำคือบุคคลที่มีความสามารถในการทำให้องค์การก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมาย โดยใช้อิทธิพลเหนือทัศนคติและการกระทำของผู้อื่น เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้และยังสอดคล้องกับเฉลิมศิริรักษ์ ใจมั่ง และคณะ (2562) กล่าวว่า บุคลิกภาพทางการกีฬาและโครงสร้างบุคลิกภาพของนักกีฬาจะนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬาของนักศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Imbroda-Ortiz, et al. (2015) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีบทบาทดังนี้ (1) การสร้างแรงจูงใจ (Motivational leadership) ผู้นำต้องมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกในทีม ผ่านการสื่อสารและการส่งเสริมทัศนคติเชิงบวก รวมถึงการสร้างแรงผลักดันให้เกิดความพยายามและความมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมาย (2) การพัฒนาความสัมพันธ์ภายในทีม (Team relationship building) โดยผู้นำจะต้องสามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (3) การสนับสนุนและเอาใจใส่ (Supportive leadership) ผู้นำควรให้การ

สนับสนุนและความเอาใจใส่ในด้านจิตใจ ด้านกายภาพของเพื่อนร่วมงานโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ยากลำบาก เพื่อให้สมาชิกสามารถผ่านพ้นปัญหาและรักษาประสิทธิภาพในการทำงานได้ (4) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective communication) คือการสื่อสารที่ชัดเจนและตรงไปตรงมาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้ทีมหรือเพื่อนร่วมงานมีความเข้าใจร่วมกันและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น การจะสร้างผู้นำทางการกีฬาให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ ผูกใจการใช้ความรู้ ทักษะตามประสบการณ์ที่เคยได้รับ และศึกษาเพิ่มเติมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาทีม และจะต้องรู้จักควบคุมและจัดการอารมณ์ในทุกสถานการณ์สอดคล้องกับ Loughhead and Hardy (2005) ที่กล่าวว่า ผู้นำการกีฬา หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของนักศึกษาจะต้องมีทักษะ มีความรับผิดชอบกล้าตัดสินใจและสามารถแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินที่จะเกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้ รวมไปถึงความสามารถในการจูงใจเพื่อให้ทุกคนร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทำงานให้สำเร็จไปถึงเป้าหมายพร้อมกัน องค์การกีฬาจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีภาวะผู้นำทางการกีฬา ในการบริหารจัดการ วางแผนการดำเนินงานในอนาคต บัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษาจะต้องมีสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพการจัดการกีฬา การบริหารกีฬาในสโมสรกีฬาและองค์กรของรัฐที่มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ภาวะผู้นำจึงเป็นเรื่องที่ในหลายองค์กรให้ความสำคัญ และต้องการพัฒนาบุคลากรทางการกีฬาตามนโยบายของแผนพัฒนากีฬาชาติ ฉบับที่ 7 ประเด็นที่ 4 พัฒนาศักยภาพที่เกี่ยวข้องด้านกีฬาเพื่อรองรับกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มในห่วงโซ่อุปทานของการกีฬา ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยพัฒนาหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสำหรับการยกระดับสมรรถนะของบุคลากรการกีฬาทุกกลุ่ม ครอบคลุมไปถึงครูผู้สอนพลศึกษา อาสาสมัครการกีฬา ผู้ฝึกสอนกีฬา ผู้ตัดสินกีฬา ผู้บริหารการกีฬา และนักวิทยาศาสตร์การกีฬา รวมทั้งบุคลากรการกีฬาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอุตสาหกรรมการกีฬา (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566)

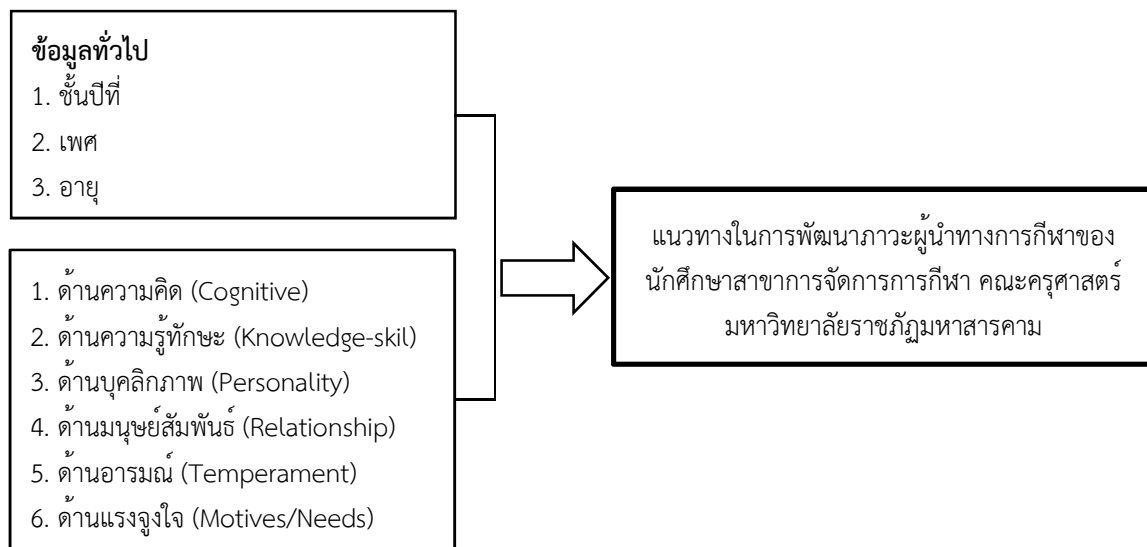
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Kottre 1982 อ้างถึงในกริณย์ ปัญญา (2551) ประกอบด้วย 1) พัฒนาด้านความรู้ให้รอบด้านและกว้างขวางทันสมัยทางการกีฬา มีทักษะในการวางแผนการดำเนินการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามามีส่วนช่วยในการบริหารจัดการกีฬา เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ 2) พัฒนาด้านการคิดการมีไหวพริบ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ 3) พัฒนาศักยภาพให้มีความ น่าเชื่อถือ มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน มีความเสียสละและจิตอาสา 4) พัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปรับตัวเข้ากับสังคมที่ทำงาน มีความสามารถในการสื่อสาร มีศิลปะในการพุดจูงใจให้เพื่อนร่วมงานในทีมร่วมกันทำงานได้ 5) พัฒนาด้านอารมณ์เพื่อให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ยิ้มแย้มแจ่มใสมองโลกในแง่ดี 6) พัฒนาทักษะด้านการจูงใจ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ รักความก้าวหน้าและมีแรงจูงใจในการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จในอนาคต แต่หากการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬาได้เริ่มพัฒนากับนักศึกษาการจัดการกีฬา ซึ่งจะเป็นผู้บริหารกีฬาในอนาคต การบริหารจัดการทีมกีฬา การสร้างทีมก็จะมีพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและนำไปสู่ความสำเร็จ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้เกิดพฤติกรรมรุ่นต่อรุ่น หรือเป็นการเลียนแบบพฤติกรรมของรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬาของนักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา เพื่อให้ได้แนวทางในการที่จะพัฒนาเป็นหลักสูตรการฝึกอบรม หรือหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา องค์การกีฬาและสมาคมกีฬาที่ต้องการพัฒนาบุคลากรทางการกีฬาต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Kotter (1982) ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสม (Mixed method research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2567 ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 250 คน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษสาขาการจัดการการกีฬาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2567 ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 152 คน (Krejcie & Morgan, 1970) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาแต่ละชั้นปีมีค่าความคลาดเคลื่อนที่ ระดับ .05 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ	ชั้นปีการศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	นักศึกษาสาขาการจัดการกีฬาปี 1	64	39
2	นักศึกษาสาขาการจัดการกีฬาปี 2	52	32
3	นักศึกษาสาขาการจัดการกีฬาปี 3	70	42
4	นักศึกษาสาขาการจัดการกีฬาปี 4	64	39
รวม		250	152

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านผู้นำทางการกีฬา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 7 คน ดังนี้

- 1.2.1 มีตำแหน่งทางวิชาการไม่น้อยกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ทางด้านกีฬา
- 1.2.2 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก
- 1.2.3 มีประสบการณ์ทางการกีฬาไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 การศึกษาภาวะผู้นำทางการกีฬาของนักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประกอบด้วย 6 ด้าน ซึ่งประยุกต์ใช้แนวคิดของ Kotter (1982)

1. ด้านความคิด (Cognitive)
2. ด้านความรู้ทักษะ (Knowledge-skill)
3. ด้านบุคลิกภาพ (Personality)
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Relationship)
5. ด้านอารมณ์ (Temperament)
6. ด้านแรงจูงใจ (Motives/Needs)

2.2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬาของนักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำทางการกีฬาของนักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา ประกอบด้วย 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านความคิด (Cognitive) 2) ด้านความรู้ทักษะ (Knowledge-skill) 3) ด้านบุคลิกภาพ (Personality) 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Relationship) 5) ด้านอารมณ์ (Temperament) 6) ด้านแรงจูงใจ (Motives/Needs) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรวัดประเมินค่า (Rating scale) โดยคำตอบเป็นแบบเลือกตอบตามระดับความคิดเห็น แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5 หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง	ในระดับน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย (M) ≥ 3.51 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi structured interview) คือมีการวางกรอบในการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของนักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2567 หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยเลขที่ HE000012 No. 012/2567 โดยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานวิจัยและเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโดยสมัครใจ มีสิทธิยกเลิกการเข้าร่วมงานวิจัยได้ตลอดกระบวนการวิจัยข้อมูลที่ได้เก็บเป็นความลับ ปกปิดแหล่งข้อมูลอย่างเคร่งครัด นำเสนอข้อมูลเป็นภาพรวมไม่ชี้เฉพาะในส่วนบุคคลและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ ทั้งต่อบุคคลและองค์กร

4. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of item objective congruence: IOC) ของแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.86

4.2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.20 – 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient method) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในภาพรวม เท่ากับ 0.99 ในด้านความคิด เท่ากับ 0.96 ด้านความรู้ทักษะ เท่ากับ 0.96 ด้านบุคลิกภาพ เท่ากับ 0.96 ด้านมนุษยสัมพันธ์ เท่ากับ 0.96 ด้านอารมณ์ เท่ากับ 0.96 และด้านแรงจูงใจ เท่ากับ 0.96

4.3 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi structured Interview) ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ได้จากการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณมาตั้งเป็นประเด็นคำถาม ประกอบด้วยจำนวน 6 ด้าน จากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนักศึกษาด้านการจัดการการกีฬา ประจำปีการศึกษา 2567 ดำเนินการโดยให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google forms และส่งลิงค์ (Link) แบบสอบถามผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line application) โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาในรูปแบบ Google sheets โดยตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง วิธีการสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured or Guided interview) เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อเชื่อมโยงและก่อให้เกิดประโยชน์จนบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ซึ่งประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางการจัดการกีฬา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเน้นการบรรยายเป็นหลัก เก็บข้อมูลจากบุคคลที่ได้เลือกสรรมาอย่างดีแล้วและนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนและหนักแน่นของงานวิจัย ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) มีขั้นตอนดังนี้

1) การแยกแยะและจัดหมวดหมู่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 6 ด้าน

2) นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปและการบันทึกภาคสนามมาอ่านหลายๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้และพิจารณาประเด็นที่สำคัญ

3) นำข้อมูลกลับมาอ่านอีกครั้งโดยละเอียดทุกบรรทัดและจึงตีความพร้อมทำการตั้งข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูล
ที่ผู้วิจัย ได้มาจาก แหล่งต่างๆ นั้นถูกต้องโดยการตรวจสอบจากการเปรียบเทียบจากแหล่งข้อมูลหลาย
แหล่ง ทำให้ผู้วิจัยมั่นใจได้ว่าข้อมูลมีความน่าเชื่อถือสูงสุด โดยพิจารณาข้อมูลเอกสารและรายงานการศึกษา
ที่เกี่ยวข้องเพื่อมา ประกอบการแปลความหมาย

5) ใช้การเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจน โดยจะไม่มีการนำทฤษฎีไปควบคุม
ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำหลักสำคัญที่ได้เพื่อแสดงความชัดเจนของ
ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลศึกษาภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาสาขาการ
จัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 147 คน คิด
เป็นร้อยละ 96.71 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 86 คน คิดเป็น
ร้อยละ 58.50 เพศหญิง 58 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 เพศอื่น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 มีอายุระหว่าง 20
– 21 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 47.56 โดยกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 มากที่สุด จำนวน 40
คน คิดเป็นร้อยละ 27.98

ภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านความคิด
(Cognitive)

ด้านความคิด	M	SD	แปลผล
1 ใช้จิตวิทยาการกีฬาช่วยในการแข่งขัน	3.95	0.91	มาก
2 เมื่อเกิดปัญหามั่นใจในการตัดสินใจ	3.82	0.94	มาก
3 ไตร่ตรองก่อนตัดสินใจในการแข่งขัน	4.05	0.88	มาก
4 สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นรองคู่ต่อสู้ได้	3.93	0.91	มาก
5 สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในทีมได้	3.93	0.87	มาก
6 สามารถวิเคราะห์เกมส์การแข่งขันได้	3.92	0.92	มาก
7 หาเทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการฝึกซ้อม	3.95	0.96	มาก
8 ตั้งเป้าหมายว่า ทีมของท่านต้องเป็นเลิศ	4.01	0.92	มาก
รวม	3.94	0.91	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านความคิด (Cognitive) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M= 3.94, SD= 0.91$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า การไตร่ตรองก่อนตัดสินใจในการแข่งขัน อยู่ในระดับมาก มาก ($M= 4.04, SD= 0.87$) รองลงมาคือการตั้งเป้าหมายว่าทีมของท่านต้องเป็นเลิศ อยู่ในระดับมาก ($M= 4.01, SD= 0.92$) การหาเทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการฝึกซ้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 การใช้จิตวิทยาการกีฬาช่วยในการแข่งขัน อยู่ในระดับมาก ($M= 3.95, SD= 0.91$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านความรู้ทักษะ (Knowledge-skill)

ด้านความรู้ทักษะ	M	SD	แปลผล
1 มีความสามารถในการสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายของทีมได้อย่างชัดเจน	3.81	0.93	มาก
2 สามารถกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมในการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน	3.87	0.89	มาก
3 มีความสามารถในการตัดสินใจในสถานการณ์ที่ต้องการการแก้ไขปัญหาย่างรวดเร็วและมีข้อมูลรองรับ	3.81	0.91	มาก
4 มีทักษะในการรับฟังและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในทีมได้อย่างเหมาะสม	3.86	0.89	มาก
5 สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในทีม	3.82	0.92	มาก
6 มีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในทีมผ่านการสอนงานและการมอบหมายงาน	3.82	0.91	มาก
7 มีความสามารถในการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงแนวทางการทำงานตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	3.82	0.92	มาก
8 สามารถนำทีมไปสู่ความสำเร็จในโครงการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา	3.85	0.96	มาก
รวม	3.83	0.92	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านความรู้ทักษะ (Knowledge-skill) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M= 3.83, SD= 0.92$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า สามารถกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมในการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ($M= 3.87, SD= 0.89$) รองลงมาคือ มีทักษะในการรับฟังและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในทีมได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($M= 3.86, SD= 0.89$) สามารถนำทีมไปสู่ความสำเร็จในโครงการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา อยู่ในระดับมาก ($M= 3.85, SD= 0.96$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านบุคลิกภาพ (Personality)

ด้านบุคลิกภาพ	M	SD	แปลผล
1 เมื่อมีการตัดสินใจที่ยากลำบากคุณสามารถตัดสินใจอย่างมั่นใจได้หรือไม่	3.82	0.92	มาก
2 คุณมักเป็นผู้ฟังที่ดีและเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือไม่	3.92	0.92	มาก
3 ในสถานการณ์ที่มีความกดดันสูงคุณสามารถควบคุมอารมณ์สงบนิ่งได้ดีหรือไม่	3.93	0.90	มาก
4 คุณสามารถสร้างความมั่นใจให้กับทีมและช่วยให้พวกเขามองเห็นเป้าหมายร่วมกันได้ดีเพียงใด	3.92	0.88	มาก
5 คุณสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในทีมได้อย่างสร้างสรรค์และรวดเร็วหรือไม่	3.91	0.86	มาก
6 คุณสามารถกระตุ้นให้สมาชิกในทีมมีความกระตือรือร้นและทุ่มเทในการทำงานหรือไม่	3.87	0.84	มาก
7 คุณมั่นใจในความสามารถของตนเองในการเป็นภาวะผู้นำและการสร้างความไว้วางใจให้กับสมาชิกในทีมได้ดีหรือไม่	3.86	0.87	มาก
8 คุณมีความยืดหยุ่นและ พร้อมปรับตัวเมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่	3.89	0.92	มาก
รวม	3.89	0.89	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านบุคลิกภาพ (Personality) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M= 3.89$, $SD= 0.89$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า คุณมักเป็นผู้ฟังที่ดีและเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือไม่ อยู่ในระดับมาก ($M= 3.93$, $SD= 0.90$) รองลงมาคือ คุณสามารถสร้างความมั่นใจให้กับทีมและช่วยให้พวกเขามองเห็นเป้าหมายร่วมกันได้ดีเพียงใด อยู่ในระดับมาก ($M= 3.92$, $SD= 0.88$) คุณสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในทีมได้อย่างสร้างสรรค์และรวดเร็วหรือไม่ อยู่ในระดับมาก ($M= 3.91$, $SD= 0.86$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Relationship)

ด้านมนุษยสัมพันธ์	M	SD	แปลผล
1 พุดให้สมาชิกในทีมเกิดความอึดใจที่เจออะไรรู้สึกดี	3.83	0.89	มาก
2 ทักทายทีมตรงข้ามถึงแม้จะไม่รู้จัก	3.81	0.97	มาก
3 ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้	3.95	0.84	มาก
4 เมื่อสมาชิกในทีมมีปัญหาจะปรึกษาตนเองก่อน	3.91	0.87	มาก
5 ใช้เวลาว่างออกค่ายเพื่อทำประโยชน์เพื่อสังคม	3.81	0.96	มาก
6 ส่งทีมเข้ารับการอบรม ฟีก เดินสายแข่งขัน	3.87	0.93	มาก
7 คุณรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของทีมยอมรับในความสามารถและความพยายามของคุณหรือไม่	3.88	0.89	มาก
8 เจรจาท่องร้องกับผู้ตัดสินเมื่อเกิดความผิดพลาด	3.91	0.87	มาก
รวม	3.87	0.91	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Relationship) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.87, SD = 0.91$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.95, SD = 0.84$) รองลงมาคือ เมื่อสมาชิกในทีมมีปัญหาจะปรึกษาตนเองก่อน อยู่ในระดับมาก ($M = 3.91, SD = 0.87$) เจรจาท่องร้องกับผู้ตัดสินเมื่อเกิดความผิดพลาด อยู่ในระดับมาก ($M = 3.91, SD = 0.87$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านอารมณ์ (Temperament)

ด้านอารมณ์	M	SD	แปลผล
1 มีความมั่นคงทางอารมณ์สามารถควบคุมตนเองได้ไม่ให้อารมณ์เสียหรือเสียใจมากเกินไป	4.03	0.89	มาก
2 มีความอดทนอดกลั้นควบคุมอารมณ์เมื่อกรรมการตัดสินผิดพลาด	4.00	0.89	มาก
3 ควบคุมอารมณ์ได้ดีสามารถรับอารมณ์ได้เมื่อเกิดความขัดแย้ง	3.96	0.86	มาก
4 เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เยาะเย้ยคู่ต่อสู้เมื่อท่านชนะการแข่งขัน	4.05	0.89	มาก
5 สนุกสนานร่าเริง พุดคุยหยอกล้อกับเพื่อนร่วมทีม	4.08	0.93	มาก
6 เข้าใจอารมณ์ผู้อื่นเข้าใจอารมณ์ของเพื่อนร่วมทีมหรือทีมตรงข้าม	4.05	0.89	มาก
7 มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เข้าใจอารมณ์ของตนเอง	4.10	0.87	มาก
8 มีสมาธิในการทำงาน แม้ว่าสิ่งใดมารบกวน	3.96	0.88	มาก
รวม	4.03	0.89	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านอารมณ์ (Temperament) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.03$, $SD = 0.89$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เข้าใจอารมณ์ของตนเอง อยู่ในระดับมาก ($M = 4.10$, $SD = 0.87$) รองลงมาคือ สนุกสนานร่าเริง พุดคุยหยอกล้อกับเพื่อนร่วมทีม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.08$, $SD = 0.93$) เข้าใจอารมณ์ผู้อื่นเข้าใจอารมณ์ของเพื่อนร่วมทีมหรือทีมตรงข้าม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.05$, $SD = 0.93$) เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เยาะเย้ยคู่ต่อสู้เมื่อทำแข่งขัน อยู่ในระดับมาก ($M = 4.05$, $SD = 0.89$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านแรงจูงใจ (Motives/Needs)

ด้านแรงจูงใจ	M	SD	แปลผล
1 มีความรับผิดชอบ ต่อการฝึกซ้อมกีฬา	3.92	0.88	มาก
2 มีความทะเยอทะยานคิดว่าตนเองมีทางที่จะเป็นนักกีฬาที่เก่งได้	3.89	0.90	มาก
3 แสวงหาความรู้อยู่เสมอแสวงหาความรู้เทคนิคใหม่ๆ ในกีฬาที่ท่านเล่น	3.97	0.90	มาก
4 มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นตัดสินใจทำอะไรแล้วสมาชิกไม่ขัดแย้ง	3.82	0.94	มาก
5 มีอุดมการณ์สูงตั้งความหวังว่าท่านจะต้องเป็นนักกีฬาที่โดดเด่นให้ได้	3.80	0.94	มาก
6 มีแรงจูงใจในการทำงานสูงเชื่อว่าการฝึกซ้อมหนักทำให้ประสบความสำเร็จ	3.94	0.93	มาก
7 มีความอดทนต่อความยากลำบากไม่หมดกำลังใจเมื่อพบกับอุปสรรค	3.97	0.88	มาก
8 มีความจริงจังในการทำงานพยายามหาวิธีการพัฒนาทีมอยู่เสมอ	3.96	0.95	มาก
รวม	3.91	0.92	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ด้านแรงจูงใจ (Motives/Needs) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.91$, $SD = 0.92$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีความอดทนต่อความยากลำบากไม่หมดกำลังใจเมื่อพบกับอุปสรรค อยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$, $SD = 0.88$) รองลงมาคือ แสวงหาความรู้อยู่เสมอแสวงหาความรู้เทคนิคใหม่ๆ ในกีฬาที่ท่านเล่น อยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$, $SD = 0.90$) มีความจริงจังในการทำงานพยายามหาวิธีการพัฒนาทีมอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.96$, $SD = 0.95$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬาในภาพรวม

ด้านแรงจูงใจ	M	SD	แปลผล
1 ด้านความคิด (Cognitive)	3.94	0.91	มาก
2 ด้านความรู้และทักษะ (Knowledge-skill)	3.83	0.92	มาก
3 ด้านบุคลิกภาพ (Personality)	3.89	0.89	มาก
4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Relationship)	3.87	0.91	มาก
5 ด้านอารมณ์ (Temperament)	4.03	0.89	มาก
6 ด้านแรงจูงใจ (Motives/Needs)	3.91	0.92	มาก
รวม	3.91	0.90	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการกีฬา ในภาพรวมทั้งหมด 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($M = 3.91, SD = 0.90$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านอารมณ์ ($M = 4.03, SD = 0.89$) ด้านความคิด ($M = 3.94, SD = 0.91$) ด้านแรงจูงใจ ($M = 3.91, SD = 0.92$)

2. ผลการศึกษา การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬาของ นักศึกษาศาขากการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาดังนี้

1. ด้านความคิด (Cognitive) นักศึกษาควรหมั่นศึกษาหาความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบดีและมีวิสัยทัศน์ แก้ไขปัญหาจากต้นแบบที่ดี หรือศึกษาดูงานในสถานประกอบการที่มีผลงานเชิงประจักษ์

2. ด้านความรู้และทักษะ (Knowledge-skill) นักศึกษาควรได้รับการพัฒนา ด้านทักษะในการฝึกประสบการณ์การทำงานจริง รวมทั้งกรรมการบริหารหลักสูตรควรผลักดันให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์ในการวางแผนงาน การบริหารจัดการกีฬาอย่างมีศิลปะ

3. ด้านบุคลิกภาพ (Personality) นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาตนเองโดยการบูรณาการทักษะทางสังคม จริยธรรม การดูแลสุขภาพ และการเรียนรู้อย่างตื่นตัว โดยผ่านกระบวนการฝึกฝนทั้งในชั้นเรียน และกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการใช้ชีวิตในสังคมทางวิชาชีพ

4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Relationship) นักศึกษาควรได้รับการส่งเสริมในการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกปฏิบัติกับเครือข่ายองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก เช่น การออกค่ายชุมชน การบริการวิชาการด้านกีฬา

5. ด้านอารมณ์ (Temperament) นักศึกษาควรมีการพัฒนาตนเอง ให้มีความองค์ความรู้ความเข้าใจในการจัดการด้านอารมณ์ โดยการอบรมสัมมนาให้ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ

6. ด้านแรงจูงใจ (Motives/Needs) นักศึกษาควรแสวงหาความรู้ให้ทันสมัย ก้าวทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในด้านอุตสาหกรรมการกีฬาอยู่เสมอ และควรมีการฝึกฝนให้มีความรับผิดชอบในการบริหารงาน และการบริหารทีม

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปรากฏข้อค้นพบดังนี้

1. การศึกษาภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ด้านความคิด (Cognitive) พบว่า ภาวะผู้นำทางการกีฬานักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา มีการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจในการแข่งขัน และยังมีการตั้งเป้าหมายว่าทีมของตนเองต้องเป็นเลิศในการแข่งขัน โดยการหาเทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการฝึกซ้อม การฝึกฝน การใช้จิตวิทยาการกีฬาเข้ามาช่วยในการแข่งขันอาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักกีฬาที่มีประสบการณ์ในการแข่งขันจึงทำให้รู้จักการคิดและวิเคราะห์ก่อนการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องความฉลาดทางการกีฬา พบว่า การฝึกพัฒนาความสามารถด้านสมอง เช่น การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม มีแนวโน้มประสบความสำเร็จมากกว่าในการแข่งขันกีฬาและกิจกรรมด้านกีฬา สอดคล้องกับ วรินทร์ เณิมโณม (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำ นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษาเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และชอบทำสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอเป็นคนที่มีตัดสินใจได้ดีและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใหม่ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ (Nanus อ้างถึงใน วีรวิธ มาฆะศิรินันท์, 2542) ที่เสนอว่าผู้นำที่มีประสิทธิผลสูงจะมีคุณสมบัติในการฉลาดคิดและยังมีความสามารถในการลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้ทั้งวิสัยทัศน์และพันธกิจบรรลุเป้าหมายได้

ด้านความรู้และทักษะ (Knowledge-skill) นักศึกษาสามารถกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมในการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีทักษะในการรับฟังและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในทีม ได้อย่างเหมาะสม สามารถนำทีมไปสู่ความสำเร็จในโครงการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลาด้วย นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์จัดการแข่งขันในแต่ละชนิดกีฬาตามรายวิชาที่สาขากำหนดจึงทำให้มีทักษะในการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การรับฟังและตอบสนองการทำงานในเพื่อนร่วมงานในทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลี แจ่มใจดีและคณะ (2564) ที่ได้ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนกีฬา สังกัดมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่า กระบวนการหรือพฤติกรรมของผู้บริหารต้องตระหนักถึงความต้องการของผู้ตามและกระตุ้นผู้ตามให้เกิดจิตสำนึก ยกระดับความต้องการของผู้ตามให้สูงขึ้นตามลำดับขั้น ความต้องการโดยถ่ายทอดโน้มน้าวความคิด ประสบการณ์ และกระตุ้นทางด้านความคิดต่างๆ ให้กับผู้ตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้องค์การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย สามารถแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง แม่นยำ สร้างแรงบันดาลใจทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมาย

ด้านบุคลิกภาพ (Personality) นักศึกษาเป็นผู้ฟังที่ดีและเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือไม่ว่าคุณสมบัตินี้สร้างความมั่นใจให้กับทีมและช่วยให้พวกเขามองเห็นเป้าหมายร่วมกันได้ดีเพียงใด สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในทีมได้อย่างสร้างสรรค์และรวดเร็ว ด้วยประสบการณ์ในการจัดการแข่งขันในหลักสูตรที่กำหนดรายวิชาฝึกประสบการณ์การจัดการแข่งขันกีฬารายงาน 7 ชนิดกีฬา เช่น การจัดการแข่งขัน กีฬาฟุตบอล การจัดการแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอล และการจัดการแข่งขันมหกรรมกีฬาย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งต้องวางแผนการจัดการแข่งขันและประสานกับทีมที่เข้าร่วมการแข่งขันอยู่ตลอด สอดคล้องรัชฎา วิชัยดิษฐ์ และคณะ (2563) ที่ว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพดีสามารถวางตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี การพัฒนา

ตนเองด้วยท่าเดิน นั่ง และยืนที่ดูดีจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะการแสดงออกเหล่านี้จะบ่งบอกถึงบุคลิกภาพที่มีความมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเองและยังสอดคล้องกับ McClelland (1975) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคลซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่ตนรับผิดชอบให้สูงกว่าหรือเหนือกว่าเกณฑ์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Relationship) นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ เมื่อสมาชิกในทีมมีปัญหาจะปรึกษาผู้นำตนเองก่อน และสามารถเจรจาต่อรองกับผู้ตัดสินใจเมื่อเกิดความผิดพลาดสอดคล้อง ผลการวิจัยของ Takamatsu and Yamakita (2022) ที่พบว่าภาวะผู้นำของนักกีฬา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการสื่อสารภายในทีม โดยทีมที่มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะมีระดับการสื่อสารที่สูงขึ้น ส่งผลให้สมาชิกในทีมมีความไว้วางใจและกล้าที่จะปรึกษาหารือเมื่อเกิดปัญหา นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Liu et al. (2025) ที่พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ระหว่างโค้ชและนักกีฬา โดยความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน ลดความเครียด และทำให้เกิดการปรับตัวที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะสามารถปรับตัวเข้ากับบริบทของทีมและสถานการณ์การแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพสมาชิกในทีมเลือกที่จะเข้ามาปรึกษานักศึกษาเมื่อเกิดปัญหาและความยืดหยุ่นทางจิตใจเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในสภาพแวดล้อมกีฬาที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เกิดจากการได้รับการพัฒนามนุษยสัมพันธ์โดยการได้เข้าร่วมโครงการในการพัฒนาชุมชน การบริการวิชาการด้านการแข่งขันกีฬาและการบริหารจัดการในทีมก่อนการลงพื้นที่ จึงทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่แตกต่างกันทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ด้านอารมณ์ (Temperament) พบว่า นักศึกษามีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เข้าใจอารมณ์ของตนเอง สนุกสนานร่าเริง พุดคุยหยอกล้อกับเพื่อนร่วมทีม เข้าใจอารมณ์ผู้อื่นเข้าใจอารมณ์ของเพื่อนร่วมทีมหรือทีมตรงข้าม รวมไปถึงเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เยาะเย้ยคู่ต่อสู้เมื่อชนะการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของ Mayer and Peter Salovey (2008) ที่อธิบายว่าบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะสามารถรับรู้ เข้าใจ และจัดการอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของผู้นำ โดยเฉพาะในบริบทของการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Laborde et al. (2016) ที่พบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางสังคมในกีฬา โดยนักกีฬาที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถควบคุมอารมณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มนักกีฬาที่มีความสามารถด้านกีฬาจะมีความเป็นนักเจรจา ใช้ศิลปะในการสื่อสารได้ดีและมีอารมณ์ด้านบวกเสมอ โดยพื้นฐานกลุ่มนี้จะมีน้ำใจนักกีฬาและจัดการอารมณ์ในเกมการแข่งขันได้ดี

ด้านแรงจูงใจ (Motives/Needs) พบว่า นักศึกษามีความอดทนต่อความยากลำบากไม่หมดกำลังใจ เมื่อพบกับอุปสรรค แสวงหาความรู้อยู่เสมอแสวงหาความรู้เทคนิคใหม่ๆ ในกีฬาที่เล่น มีความจริงจังในการทำงานพยายามหาวิธีการพัฒนาทีมอยู่เสมอ บนพื้นฐานความเป็นนักกีฬาที่มีอยู่แล้วก็ได้รับการพัฒนาในการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาฝึกจัดกิจกรรม การวางแผนทั้งภายในและภายนอก การชักจูงเพื่อนร่วมงาน และสร้างแรงจูงใจแล้วยังต้องสร้างแรงจูงใจในการประสานทีม ประสานหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จสอดคล้องกับ ศิริประภา อัคราภิชาติและคณะ (2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ

เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการใช้ศิลปะในการจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบุคคลอื่นปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความเต็มใจ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬาของนักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ด้านความคิด (Cognitive) นักศึกษาสาขาการจัดการการกีฬาควรหมั่นศึกษาหาความรู้ความคิดสร้างสรรค์ ความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบและมีความยืดหยุ่น แก้ไขปัญหาจากต้นแบบที่ดี หรือศึกษาดูงานในสถานประกอบการที่มีผลงานเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wright and Cote (2003) พบว่าการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬา โดยการศึกษาหาความรู้จากต้นแบบที่ดี หรือการดูงานในสถานประกอบการที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ช่วยให้นักศึกษาพัฒนาความรู้เชิงความคิดเชิงกีฬาตามแนว Enriched cognitive sport knowledge ได้อย่างตรงจุด

ด้านความรู้และทักษะ (Knowledge-skill) นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาด้านทักษะในการฝึกประสบการณ์การทำงานจริง รวมทั้งกรรมการบริหารหลักสูตรควรผลักดันให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์ในการวางแผนงาน การบริหารจัดการการกีฬามีศิลปะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brandon-Lai et al. (2016) ชี้ให้เห็นว่า การฝึกงานในสาขาการจัดการการกีฬาเป็นองค์ประกอบสำคัญในหลักสูตรการศึกษา ช่วยพัฒนาทักษะทางการเมือง (Political skills) ความเชื่อมั่นในตนเองเฉพาะด้าน (Domain-specific self-efficacy) การระบุตัวตนในอุตสาหกรรมกีฬา (Sport industry identification) และความตั้งใจในการหางานในอนาคต (Future employment intentions) การฝึกงานจึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเตรียมนักศึกษาให้พร้อมสำหรับการทำงานในอุตสาหกรรมกีฬา

ด้านบุคลิกภาพ (Personality) นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาตนเองโดยการบูรณาการทักษะทางสังคม จริยธรรม การดูแลสุขภาพ และการเรียนรู้อย่างตื่นตัว โดยผ่านกระบวนการฝึกฝนทั้งในชั้นเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการใช้ชีวิตในสังคมทางวิชาชีพ สอดคล้องกับ Buehler (2024) กล่าวว่า การฝึกอบรมเชิงจริยธรรมและการตัดสินใจอย่างยุติธรรมในสาขาการจัดการกีฬา ช่วยให้นักศึกษามีการเรียนรู้ด้านการตัดสินใจความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ และ Motschnig et al. (2021) พบว่าหลักสูตรที่เน้นการสื่อสารและทักษะวิชาชีพช่วยนักศึกษาเรียนรู้การฟัง การนำเสนอ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Relationship) นักศึกษาควรได้รับการส่งเสริมในการเข้าร่วมกิจกรรม การฝึกปฏิบัติกับเครือข่ายองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก เช่น การออกค่ายชุมชน การบริการวิชาการด้านกีฬา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bessa et al. (2021) พบว่า การฝึกทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social-emotional skills) ผ่านกิจกรรมกลุ่มและการฝึกปฏิบัติ ช่วยให้นักศึกษาพัฒนาความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ ทำงานร่วมกับผู้อื่น และปรับตัวกับสภาพแวดล้อมทางสังคมได้ดี

ด้านอารมณ์ (Temperament) นักศึกษาควรจะมีการพัฒนาตนเอง ให้มีองค์ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการด้านอารมณ์ โดยการอบรมสัมมนาให้ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kovacs and Toth (2022) พบว่า การฝึกอบรมด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional intelligence) ช่วยให้นักศึกษาลดความวิตกกังวลก่อนการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้

6. ด้านแรงจูงใจ (Motives/Needs) นักศึกษาควรแสวงหาความรู้ให้ทันสมัย ก้าวทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในด้านอุตสาหกรรมการกีฬาอยู่เสมอ และควรมีการฝึกฝนให้มีความรับผิดชอบในการบริหารงาน และการบริหารทีม สอดคล้องกับแนวคิดของ Ryan and Deci (2000) ตามทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-Determination Theory: SDT) ที่อธิบายว่าแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความต้องการด้านความสามารถ (Competence) และการกำกับตนเอง (Autonomy) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาต้องการพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยและสามารถบริหารจัดการงานและทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำด้านกีฬาที่จะเป็นรากฐานของอุตสาหกรรมการกีฬา บุคลากรทางการกีฬาในอนาคตจึงต้องให้ความสำคัญกับส่งเสริม สร้างแรงผลักดันให้นักศึกษามีการฝึกฝนอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล และการฝึกประสบการณ์เพื่อให้นักศึกษามีภาวะผู้นำทางการกีฬามากขึ้น
2. นำผลวิจัยไปออกแบบกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เสริมสร้างภาวะผู้นำทางการกีฬา รวมถึงนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการกีฬา ของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางการกีฬาของผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา เช่น พลศึกษา นันทนาการ ผู้ฝึกสอนกีฬา ผู้ตัดสินกีฬา เป็นต้น
2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำทางการกีฬาของนักศึกษาในหลักสูตรพลศึกษา ผู้ฝึกสอนกีฬา และบุคลากรทางการกีฬา เป็นต้น
3. ควรทำการวิจัยในกลุ่มประชากรที่มีความจำเพาะในด้านกีฬา และกำหนดประสบการณ์ในด้านกีฬาเพื่อให้ผลการวิจัยมีประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

.....

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *ความฉลาดทางการกีฬา: บทบาทของความสามารถทางสมองที่มีต่อความสำเร็จทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชนไทย*. กองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566–2570)*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรณ์ย์ ปัญโญ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรและชุดฝึกอบรมภาวะผู้นำทางการกีฬา สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. สำนักงานวิจัยแห่งชาติ <https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/213729>

- เฉลิมศิริรักษ์ ใจมัง, ธนินาฏ ณ สุนทร, และพิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ. (2562). ภาวะผู้นำทางการกีฬาของ นักศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเชียงใหม่. *วารสารเซนต์จอห์น*, 23(32), 198–212.
- ดิฐชัย จันทร์คุณา. (2565). *การจัดการเพื่อประสิทธิภาพองค์กรกีฬา*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น.
- รัชฎา วิชัยดิษฐ, วันทนา บ่อโพธิ์, และอุดม ชนะสิทธิ์. (2563). บุคลิกภาพตามหลักพุทธธรรม. *วารสาร มจร เลย์ปริทัศน์*, 1(2), 97–105.
- วิภาดา คุปตานนท์. (2544). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กรการ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- วันธร เฉลิมโฉม. (2560). ภาวะผู้นำสำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 7(1), 12–22. <https://so01.tcithaijo.org/index.php/JDAR/article/view/243897>
- วีรุธ มามะศิริานนท์. (2542). *องค์กรเรียนรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ*. ซีระป้อมวรรณกรรม.
- ศิริประภา อัคราภิชาติ, ชื่นนภา นาวารี, และมัทนา วังถนอมศักดิ์. (2565). คุณลักษณะภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(3), 276–292.
- เสาวลี แจงใจดี, ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์, และพรพิพัฒน์ เพิ่มผล. (2564). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนกีฬา สังกัดมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ. *วารสารครุศาสตร์สาร*, 15(1), 175–189.
- Bessa, M., Silva, M., & Silva, D. (2021). Training the social-emotional skills of youth school students in physical education classes. *Frontiers in Psychology*, 12, 1–9. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.678543>
- Brandon-Lai, S. A., Armstrong, C. G., & Bunds, K. S. (2016). Sport management internship quality and the development of political skill: A conceptual model. *Journal of Applied Sport Management*, 8(3), 93–111. <https://doi.org/10.18666/JASM-2016-V8-I3-6457>
- Buehler, T. L. (2024). *Ethics in sport management: Why are they so important?*. American Public University. <https://www.apu.apus.edu/area-of-study/nursing-and-health-sciences/resources/ethics-in-sport-management-why-are-they-so-important/>
- Imbroda-Ortiz, J., Castillo-Rodríguez, A., & Chinchilla-Minguet, J. L. (2015). Sports management leadership in the organization. *Journal of Physical Education and Sports Management*, 2(2), 56–65.
- Kotter, J. P. (1982). *The general managers*. Free Press.
- Kovacs, M., & Toth, A. (2022). The relationship between emotional intelligence, anxiety, and performance among students during the physical education exam. *Journal of Sports Science & Medicine*, 21(2), 1–8. <https://doi.org/10.1234/jssm.2022.0214>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

- Laborde, S., Dosseville, F., & Allen, M. S. (2016). Emotional intelligence in sport and exercise: A systematic review. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 26(8), 862–874. <https://doi.org/10.1111/sms.12510>
- Liu, R., Wang, S., & Li, J. (2025). How coach leadership behavior influences athletes' performance: The mediating role of coach–athlete relationship and psychological fatigue. *Frontiers in Psychology*, 16, 11794316. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.11794316>
- Loughead, T. M., & Hardy, J. (2005). An examination of coach and peer leader behaviors in sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 6(3), 303–312.
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2008). Emotional intelligence: New ability or eclectic traits?. *American Psychologist*, 63(6), 503–517. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.63.6.503>
- McClelland, D.C., (1975). *A Competency model for human resource management specialists to be used in the delivery of the human resource management cycle*. Mcber.
- Motschnig, R., Silber, M., & Švábenský, V. (2020). How does a student-centered course on communication and professional skills impact students in the long run? In *Proceedings of IEEE Frontiers in Education Conference (FIE)* (pp. 1–9). IEEE.Xplore <https://doi.org/10.1109/FIE44824.2020.9273962>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Takamatsu, S., & Yamakita, R. (2022). The relationship between athlete leadership and communication: Analyzing social networks within Japanese sport teams. *Asian Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2(3), 100086. <https://doi.org/10.1016/j.ajsep.2022.08.004>
- Wright, A., & Côté, J. (2003). A retrospective analysis of leadership development through sport. *The Sport Psychologist*, 17(3), 268–291. <https://doi.org/10.1123/tsp.17.3.268>

